DET JURIDISKE FAKULTET
UNIVERSITETET I BERGEN

NOTAT

til

Fakultetsstyret

Jnr. Arkiv	Sak nr. 76/09 Styremøte 20.10.09

OPPFØLGING NOKUT-EVALUERINGEN

I. Bakgrunn
Fakultetstyret drøftet i møte 25.06.08 NOKUT-akkrediteringen av masterstudiet og ph.d-studiet i rettsvitenskap og fakultetets videre oppfølging. Styret gjorde her følgende vedtak:

"1. Det nedsettes en komite til å gjennomgå studiet med sikte på å komme med forslag til oppfølgning av NOKUT-komiteens innstilling. Komiteen skal også vurdere ressursbehovet ved de forslag som fremmes. Dekanus gis fullmakt til utforming av mandat for komiteen med utgangspunkt i de synspunkt som fremkom i møtet

2. Fakultetsstyret ber FU med grunnlag i fakultetsstyrets innspill vurdere de anbefalinger som framkommer om PhD-studiet i kapitlet "Anbefalinger for videre utvikling" og andre relevante forhold i rapporten med sikte på forberedelse av seinere styresak."

Saksforelegget til styret følger som vedlegg 1

Styret behandlet i samme møte finansiering av Det juridiske fakultet, og gjorde her slikt vedtak:

1. *Styret slutter seg til de vurderinger som fremkommer i notatet om behovet for styrking av ressursgrunnlaget for Det juridisk fakultet*
2. *Dekanus bes oppnevne en komite bestående av dekanatet samt to vitenskapelig ansatte, en admininstrativ ansatt og to studenter til å utarbeide en plan for utvikling av det juridiske fakultet, med en ressursvurdering, som kan legges fram for fakultetsstyret i oktober. Komiteen får også som oppdrag å utarbeide forslag til høringsuttalelse til innstillingen fra Inntektsfordelingsutvalget. Dekanen får fullmakt til å fastlegge sammensetning og nærmere mandat for utvalget.*

Intensjonen var at disse to komitéene skulle arbeide delvis parallelt slik at noen av vurderingene knyttet til masterstudiet og kostnadene med dette kunne koordineres. Men bare Ressurskomiteen ble oppnevnt etter styremøtet 25..06.08, og den avgav sin innstilling 29.01.09. Komiteens kostnader knyttet til masterstudiet bygde derfor på komitéens egne vurderinger av den videre utviklingen. Av komitéinnstillingen framkom det ellers at:

”Styrkingsbehov på masterstudiet ut over dette, må blant annet ses i sammenheng med fakultetets oppfølging av den innstilling som forventes å foreligge våren 2009 fra fakultetets NOKUT-komite, herunder spørsmålet om å innføre en 3-årig bachelorgrad og 2-årig mastergrad”.

Universitetets utdanningsavdeling hadde i brev av 22.04.08 annonsert at den *”…ville ta kontakt med fakultetet i januar 2009 for å få informasjon om fakultetets både planlagte og allerede gjennomførte oppfølgingstiltak med bakgrunn i sakkyndige komité sine forslag til forbedringer”*. Fakultetet gav slik informasjon i brev av 28.01.09. I dette brevet som følger som vedlegg 2 vises det flere stede til fakultetets NOKUT-komité, jf følgende
- *”Fakultetet har vedtatt å nedsette en komité for å vurdere blant annet spørsmålet om innføring av en 3+2ordning. Arbeidet har ikke kommet i gang fordi en har prioritert arbeidet med ressursgrunnlaget. En har også gjennom dekanmøtet hatt en dialig med de to andre fakultetene om dette og har blitt enige om at spørsmålet om innføring av 3+2 ordning bør vurderes i samråd med de andre fakultetene nasjonalt. Komitéen som skal vurdere dette vil avgi en foreløpig innstilling om spørsmålet i løpet av våren 2009.”*
- *”Fakultetet har tatt dette til orientering og vil utarbeide en målbeskrivelse der det kommer bedre frem at en gjennom studiet tar sikte på å utdanne kandidater for et internasjonalt, så vel som et nasjonalt marked. Vi har likevel sett det slik at det ikke er tilstrekkelig å utforme en ny tekst. En må samtidig gjennomgå studieordningen for å sikre at det er samsvar mellom målsetting og realitet på dette punktet. Dette vil derfor bli et tema for komitéen som vil arbeide med gjennomgang av studieordningen i løpet av våren 2009.”*
- *”I den mer omfattende gjennomgangen av studieordningen som det er gjort rede for ovenfor, vil en også gjennomgå innholdet i de obligatoriske fagene med sikte på å gjøre disse mer internasjonale”.*
- *”En har foreløpig beholdt en ordgrense på 1200 ord, men innført 15000 ord som absolutt grense. Dette betyr i praksis en oppmyking av ordgrensen. Spørsmålet om ordgrense for masteroppgaven vil bli vurdert av den komitéen som er nedsatt”*

II. Vurderinger fra dekan og fakultetsdirektør

Av ulike grunner er fakultetets NOKUT-komité fortsatt ikke oppnevnt, og vi inviterer styret til å drøfte om det fortsatt er ønskelig at styrets vedtak av 25.06.08 skal iverksettes, eller om saken nå bør behandles på en annen måte. Et meget sentralt punkt for denne komiteen vil være å utrede spørsmålet om innføring av en 3-årig bachelorgrad og en 2-årig mastergrad. Til styrets orientering kan her nevnes at fakultetet tidligere har utredet en 3+2 ordning, og innstilling ble overlevert 12.01.07. En grunnleggende premiss for denne utredningen var at dagens struktur skulle videreføres, og uten flytting av fag mellom en eventuell bachelordel og en masterdel. En annen grunnleggende premiss var at det 5-årige løpet skulle være hovedløpet, og at eventuell bachelorgrad skulle primært være en avstigningsplattform som gav dem som av ulike grunner bare fullførte de 3 første årene en grad. Et annet moment var at enkelte utvekslingsinstitusjoner stiller krav om at de studenter vi sender ut har en grad. NOKUTs egen komité mente imidlertid at det bør foretas en total gjennomgang av strukturen, jfr følgende under studiets struktur: *”Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorsstudium, og masterstudiet primært blir en fordypning. I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdel være større enn i dag….”* Komiteen hadde identiske kommentarer til fakultetene i Oslo og Tromsø.
Vi er kjent med at fakultetet i Oslo og fakultetet i Tromsø ikke har påbegynt arbeidet med å utrede en 3+2 ordning, og at de heller ikke har konkrete planer om å gjøre dette. I Bergen har vi som det framkommer ovenfor vedtatt at det skal foretas en utredning som også skal omfatte en 3+2-ordning. Ressurskomiteen gikk med henvisning til fakultetets NOKUT-komité ikke

inn på en kostnadsberegning av en 3+2 ordning, men la til grunn at ressursbehovet i alle fall ikke vil bli mindre med en 3+2 ordning etter det mønster NOKUT legger opp til i sin rapport.

Dekan og fakultetsdirektør deler denne vurderingen; driften av en 3+2-ordning vil koste minst det samme som dagens ordning; i tillegg kommer direkte og indirekte kostnader ved selve omleggingen; erfaringsmessig kan disse bli nokså store. Fakultetet er som kjent i en situasjon hvor vi pedagogisk og organisatorisk har en god studieordning, pr i dag vil vi prioritere å nytte ressurser på å utvikle denne opp til et tilfredsstillende nivå framfor å eksperimentere med alternative modeller. En 3+2-ordning vil primært sikte mot å endre deler av modellen som faktisk fungerer godt, mens de delene som fungerer dårligere og har akutt behov for styrking, ikke vil bli berørt. Fakultetets hovedfokus bør derfor være å få ressurser slik at dagens studieordning kan gjennomføres i samsvar med intensjonene, og at det gjøres nødvendige organisatoriske tilpassinger innenfor de rammer vi til enhver tid må forholde oss til. Vi vil derfor tilrå at utredning av en 3+2 ordning ikke iverksettes før fakultetet har ressurser eller forpliktende tilsagn om ressurser som gjør det mulig å gjennomføre dagens ordning slik den var planlagt. Ut fra dette bør det på det nåværende tidspunkt heller ikke være aktuelt å utrede ressursbehovet ved en framtidig ordning ut over det Ressurskomiteen alt har gjort. Etter dette faller hovedgrunnlaget for oppnevning av en fakultær NOKUT-komité bort. De andre oppgavene som var tiltenkt denne komitéen (målbeskrivelsen, innholdet i de obligatoriske fagene med sikte på å gjøre dem mer internasjonale og ordgrensen for masteroppgaven) bør etter vår vurdering kunne fremmes som konkrete saker gjennom Studieutvalget før de legges fram for styret

III. Forslag til vedtak

Dekan og fakultetsdirektør vil ut fra det som framkommer ovenfor invitere fakultetstyret til å gjøre følgende

vedtak:

1. Utredning av spørsmålet om innføring av en 3-årig bachelordel og en 2-årig masterdel med grunnlag i NOKUT-komitéens kommentarer stilles foreløpig i bero, og styrets vedtak under pkt 1 i styresak 56/08 i møte 25.06.08 om oppnevning av komité iverksettes ikke.
2. De øvrige oppgaver som skulle utredes av komitéen nevnt under pkt 1 ovenfor forberedes av Studieutvalget med sikte på seinere styrebehandling.

Asbjørn Strandbakken	Eivind Buanes
dekan	fakultetsdirektør

EIBU

13.10.09

Vedlegg

Vedlegg 1, 20.10.09

UNIVERSITETET I BERGEN
DET JURIDISKE FAKULTET

NOTAT

Arkiv
Jnr

Sak nr 56/08
Styremøte 17.06.08/25.06.08

NOKUT-AKKREDITERINGEN AV MASTERSTUDIET OG PHD-STUDIET I RETTSVITENSKAP. VIDERE OPPFØLGING

I. VEDTAK I NOKUTS STYRE OG BREV FRA UNIVERSITETSDIREKTØREN

Styret for NOKUT vedtok i møte 31.01.08 at de faglige kravene for reakkreditering av hhv mastergradsstudiet i rettsvitenskap og phd-studiet i rettsvitenskap er oppfylt.
Videre vedtok styret for begge studiene at *"NOKUT forventer at Universitetet i Bergen følger opp de sakkyndiges merknader og anbefalinger i det videre arbeidet med utvikling av studiet og gir tilbakemelding om dette til NOKUT"*.
Som oppfølging av vedtaket i NOKUTs styre skrev Utdanningsavdelingen følgende i brev av 22.04.08 til Det juridiske fakultet:
"Det vises til brev fra NOKUT datert 07.02.08 vedrørende godkjenning av hhv master- og PhD-studiet i rettsvitenskap.

Den sakkyndige komiteen gir i sin vurdering også forslag [til] forbedringer i forbindelse med slike godkjenningssaker, og universitetet har, som en oppfølgingsprosedyre, valgt å gi en tilbakemelding til NOKUT omtrent ett år etter godkjenning. Utdanningsavdelingen vil derfor ta kontakt med fakultetet i januar 2009 for å få informasjon om fakultetets både planlagte og allerede gjennomførte oppfølgingstiltak med bakgrunn i sakkyndig komité sine forslag til forbedringer.

Tilbakemeldingen til NOKUT vil sendes fra universitetsdirektøren".

II. NOKUTS ANBEFALINGER FOR VIDERE UTVIKLING

Styret fikk i mote 23.10.07 (sak 64/07) seg forelagt NOKUTs rapporter om masterstudiet og PhD-studiet. Følgende ble protokollert ”*Styret drøftet rapportene med sikte på innspill til universitetets uttalelse til NOKUT”*. Rapportene følger her som vedlegg 1 og 2.
Etter vår vurdering vil kapitlene”Anbefalinger for videre utvikling”i de to rapportene sammenholdt med beskrivelsene og utdypningene i de enkelte kapitlene gi et godt grunnlag for fakultets drøfting av den videre oppfølging fram til vi skal avgi tilbakemelding til NOKUT gjennom UiB**.**
Vi presiserer her at tilbakemeldingen primært gjelder hva vi vil følge opp i forhold til NOKUTs anbefalinger, og hvordan, og tiltak fakultetet måtte ønske å følge opp må således ikke nødvendigvis være gjennomført innen den tid.

Fakultetet har som kjent fått fornyet akkreditering av både master- og phd-programmet, og komiteens anbefalinger må således tolkes som styrkingsforslag og ikke pålegg for å beholde akkrediteringen. Formuleringer som ”komiteen anbefaler at”, ”fakultetet bør”, ”komiteen mener fakultetet bør vurdere” o.l må likevel oppfattes som klare signal til fakultetet om hvilken retning NOKUT mener at studieprogrammene og fakultetet bør utvikles.

Som vedlegg 3 har vi i tabells form samlet NOKUTS anbefalinger for videre arbeid, og supplert dette med anbefalingene for fakultetene i Oslo og Tromsø.

Dessuten har vi som vedlegg 4 i tabellarisk form tatt med de anbefalinger som er felles for alle tre fakultetene da dette kan gjøre det enklere å finne ut av om det er noe det kan være hensiktsmessig å samordne i den videre prosess.

III. NASJONALT FAKULTETSMØTE FOR RETTSVITENSKAP 04.04.08

Fakultetsmøtet fikk til møtet 04.04.08 seg forelagt en sak om NOKUTs reakkreditering av rettsvitenskap. Fra saksforelegget siteres:
”Hovedformålet med å sette saken på dagsorden til fakultetsmøtet er

- *gjensidige orienteringer om status og planer for den videre oppfølging*
- *kommentarer og spørsmål knyttet til den videre oppfølging*
- *kartlegging av om det er grunnlag for formelle eller uformelle kontakter i arbeidet med anbefalinger som er felles i alle rapportene.*

Dette vil i særlig grad gjelde

- *innføring av bachelor- og mastergrad (3+2)*
- *internasjonalisering, herunder kontakten mellom utenlandske utvekslingsstudenter og de norske studentene, utenlandsk pensum og internasjonalt perspektiv, norske studenters deltakelse i engelskspråklige valgemner og kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked*
- *målbeskrivelse*
- *effektivisering av veiledning av masteroppgaver”*

Fra protokollen siteres ”*Fakultetene vil fortsatt i en periode arbeide hver for seg før det tas initiativ til et fellesmøte for å drøfte nærmere oppfølgingen av felles problemstillinger i et slikt møte som antas holdt seint i vårsemesteret/tidlig i høstsemesteret 2008 vil en også ta opp valg og kvalitetssikring av pensumlitteratur og habilitetsspørsmål knyttet til dette”*.

Tidspunkt for slikt møte er foreløpig ikke fastsatt, men vi ser det problematisk å få holdt et slikt møte før enn i august/september. De mest aktuelle punktene å ta opp her synes å være de punktene som er nevnt ovenfor i sitatene fra notatet til fakultetsmøtet. Vi inviterer her styret til å komme med innspill til i hvilken grad en ønsker et videre kontakt/samarbeid/samordning med fakultetene i Oslo og Tromsø i forhold til disse punktene, og eventuelle føringer.

Fakultetsmøtet drøftet i samme møte separat sak om finansiering av de juridiske fakultetene. Fra protokollen siteres: *" Saken følges opp ved at dekanene tilskriver rektorene og departementet med sikte på å få et møte mellom dekanene, rektorene og departementet om hvordan NOKUT-rapportene ved de juridiske fakultetene skal følges opp"*.

III. VIDERE ARBEID MED NOKUTS ANBEFALINGER OM MASTERSTUDIET

Overskriftene nedenfor (men ikke nummerne) refererer til overskriftene i NOKUTs anbefalinger.

1. Fagmiljøet

NOKUT tar her opp videre arbeid med rekrutteringsplan, omregningsmodeller som gir rett bilde av den reelle arbeidsdelingen og undervisning ved egne lærere som erstatning for studentundervisning. Dette er et punkt som blant annet har sammenheng med rssurssituasjonen er noe fakultetsledelsen arbeider med, og fakultetsstyret får i dette møtet seg forelagt en separat sak som berører finansiering av fakultetet.

2. Studiets struktur (3+2)

Som kjent foreligger det en utredning av april 2007 om en eventuell 2+3-ordning ved fakultetet. Men som også kjent ble realitetsbehandlingen av denne innstillingen stilt i bero i påvente av NOKUT-rapporten. Det er her å merke seg at vår tidligere utredning bygger på at en 2+3-ordning skal kunne etableres innenfor dagens studieordning uten at det nødvendigvis gjøres endringer i fagenes plassering i studiet med mer. NOKUT-komiteens anbefaling er klar på at en mener en slik oppdeling av dagens studieprogram ikke vil være tilstrekkelig, men at det må legges opp til en mer omfattende restrukturering med bachelordelen som et grunnlag og masterdelen som en sterkere fordypning og spesialisering.

.

Innføring av en 3+2 ordning må sees i sammenheng med ressurssituasjonen. En kan se det slik at fakultetet nå ikke har ressurser til dette. På den andre siden vil overgang til 3+2 ordning kunne være en sentral del av en plan for utvikling av studiet som kan presenteres for Universitetet og Kunnskapsdepartementet som grunnlag for en satsning på juridiske fag. Fakultetet har tidligere overfor Universitetet argumentert for juridiske fag som eget satsningsområde. Skal et slikt forslag ha mulighet for å nå frem, må det også presenteres en plan for hvilken utvikling av studiet en slik satsning skal ta sikte på. Her vil en overgang til 3+2 ordning kunne være et sentralt element.

Som nevnt tidligere er vi i ferd med å kostnadsberegne hvilke ressurser fakultetet må ha dersom dagens studium skal gjennomføres i samsvar med intensjonene og samme ressursinnsats pr student som ved sammenlignbare fakultet. Om en 3+2-ordning vil bli dyrere enn det denne kostnadsberegningen viser vil etter vår vurdering avhenge av hvor stor grad av spesialisering en vil legge inn i masterstudiet (de to siste årene).

3. Internasjonalisering

NOKUTs anbefalinger her er nærmere utdypet i sitatene ovenfor fra notatet til fakultetsmøtet. Dette er et punkt fakultetet hadde begynt å arbeide med uavhengig av NOKUTs anbefalinger, jfr blant annet økningen i engelsk-språklige spesialemner og den nye moduliseringen av disse

med henblikk på internasjonalisering. Det er imidlertid også andre anbefalinger under dette punktet som må vurderes og tas standpunkt til, jfr notatet til fakultetsmøtet.

4. Målbeskrivelse
NOKUT etterlyser her en klarere målbeskrivelse i forhold til juristrollen vi utdanner til. Hvor et sentralt spørsmål vil være om vi ønsker å utdanne for et norsk eller internasjonalt arbeidsmarked.

5. Undervisning og veiledning
NOKUT anbefaler at studiets kvalitetssystem vurderes, og fokuserer særlig på referansegruppene. Noe av det rapporten her tar opp i forhold til referansegruppene bygger på misforståelser, noe vi også redegjorde for i våre kommentarer til rapporten**.** Men det forhindrer ikke at vi også bør se nærmere på anbefalingene under dette punktet

6. Masteroppgaven
Det vises her til at ordbegrensningen er for snever og NOKUT anbefaler at den bør bli mer i samsvar med nivået ellers, og i hvert fall på samme nivå som de andre norske juridiske fakultet. Vår ordgrense er som kjent **12000 ord** for 30 sp, men den er 15.000 og maksimum 18.000 i Oslo og 12.000 og maksimum 18.000 i Tromsø. Ett spørsmål er nivå som selvsagt må samsvare, og vi er usikre for hvilket grunnlag NOKUT har hatt når de formulerer seg som de gjør. Et annet spørsmål er omfang hvor det ikke uten videre er et samsvar mellom nivå og omfang når forskjellene ikke er større enn her. Andre forhold som tas opp under dette punktet er effektivisering av veiledningen og omfanget av eksterne veiledere..

7. Ressurser
Vi viser her til kommentarene under pkt 1 og 2.

Oppfølging pkt 2-6
En mulig oppfølging av NOKUTs anbefalinger er å oversende saken til SU med anmodning om at de vurderer disse anbefalingene med sikte på forberedelse av seinere styresak. Vi har likevel ut fra en samlet vurdering kommet til at saken bør utredes av en egen komite, og at SU så kommer inn som høringsinstans før saken legges fram for styret

IV. VIDERE ARBEID MED NOKUTS ANBEFALINGER OM PHD-STUDIET

1.Fagmiljø
Den integreringen komiteen anbefaler under punktet fagmiljø vil bli fulgt opp som en del av FUs pågående arbeid med omorganisering av forskergruppene.

2. Målbeskrivelse
NOKUT påpeker at denne kunne ha vært tydeligere

3. Opptakskrav
NOKUT tar her opp tilpassing av utlysings- og opptaksprosedyrene for å sikre tilgang til gode PhD-studenter

4. Undervisningen
NOKUT mener fakultetet bør vurdere muligheten for alternative fordypninger enn de forholdsvis få rettsteorier som inngår i pensum

5. Framdrift
NOKUT tar her opp spørsmål knyttet til at noen kan trenge ekstra tid på phd-studiet

6. Internasjonalt samarbeid og nettverk
NOKUT mener fakultetet bør vurdere sterkere insentiv til utenlandsopphold med mer

7. Kvalitetssikring
Det anbefales mer formell ordning og klarere rutiner knyttet til medarbeidersamtaler samt at fakultetsledelsen lager rutiner eller retningslinjer for hvordan konflikter mellom veileder og student kan løses.

Vi foreslår at oppfølgingen her oversendes FU for vurdering og forberedelse til fakultetsstyrebehandling og at FU også bli bedt om å gjennomgå PhD-rapporten i sin helhet og eventuelt også kommentere andre punkt enn dem som framkommer i NOKUTs konkrete anbefalinger om FU også finner grunnlag for det

V. Forslag til vedtak
Dekanus og fakultetsdirektør vil invitere fakultetsstyret til å gjøre følgende

Vedtak

1. Det nedsettes en komite til å gjennomgå studiet med sikte på å komme med forslag til oppfølgning av NOKUT-komiteens innstilling. Komiteen skal også vurdere ressursbehovet ved de forslag som fremmes. Dekanus gis fullmakt til utforming av mandat for komiteen med utgangspunkt i de synspunkt som fremkom i møtet
.
2. Fakultetsstyret ber FU med grunnlag i fakultetsstyrets innspill vurdere de anbefalinger som framkommer om PhD-studiet i kapitlet "Anbefalinger for videre utvikling" og andre relevante forhold i rapporten med sikte på forberedelse av seinere styresak

Dekanus Fakultetsdirektør

11.06.08
EB-EN

Vedlegg

VEDELEGG 3 25.06.08

MASTERSTUDIET		
OSLO	**TROMSØ**	**BERGEN**
(ikke omtalt)	**Fagmiljøet** For å kunne oppfylle punkt 3.3 i NOKUTs kriterier, hvor kravet er at 50 % av fagmiljøet skal dekkes av ansatte med førstestillingskompetanse, må fakultet øke andelen ansatte med førstestillingskompetanse. Fagmiljøet ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø er ikke så stort. Det er blant annet et problem at det er mangel på fast ansatte lærere i sentrale juridiske emner. Komiteen anbefaler her å rekruttere til fast ansettelse innenfor de aktuelle områdene. I mellomtiden bør fakultetet fortsette bruken av kvalifiserte timelærere, ikke minst professorer fra de andre fakultetene og andre med forskningskompetanse.	**Fagmiljøet** Bemanningssituasjonen er sårbar med for få ansatte, noe som blant annet kan påvirke muligheten til forskning. Rekrutteringsplanen bør jobbes videre med. Komiteen anbefaler også at omregningsmodellen blir vurdert i forhold til om den viser riktig bilde av den reelle arbeidsfordelingen. Det er i stor grad viderekommende studenter som underviser på de første årene. Undervisningen kunne vært bedret ved at man ansatte kvalifiserte lærere til denne undervisningen. Men selv om dette ikke skulle være mulig å gjennomføre, vil ikke komiteen anbefale å kutte ut studentundervisningen.
Studiets struktur Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning. I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdel være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til	**Studiets struktur** Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna- struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning. I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdel være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til	**Studiets struktur** Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning. I tråd med Bologna-modellen bør dessuten studiets valgdel være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til

fordypning, progresjon og internasjonalisering. Komiteen anbefaler også at fakultetet innfører flere obligatoriske elementer i studiene. Studentene er i stor grad overlatt til seg selv. Det kan være positivt for deres læring og progresjon dersom fakultetet tar et større ansvar her.	fordypning, progresjon og internasjonalisering. Videre er det komiteens syn at fakultetet bør overveie å etterkomme studentenes ønske om flere obligatoriske elementer i studiet og mer skrivetrening, i de delene av studiet som ikke er valgfrie. Da studentene også etterlyser flere spesialfag, er det også en anbefaling at fakultetet bør legge opp mer systematisk til at studentene skal kunne ta spesialfag andre steder.	fordypning, progresjon og internasjonalisering.
Internasjonalisering Det internasjonale fokuset på studiet bør bli sterkere.	**Internasjonalisering** Etter komiteens syn bør det internasjonale fokuset på studiet bli betydelig sterkere, og ordningene for internasjonalisering bør utvikles. Fakultetet bør legge bedre til rette, og informere bedre, for å få flere av studenter til å ta utenlandsopphold.	**Internasjonalisering** Etter komiteens syn bør det internasjonale fokuset på studiet bli betydelig sterkere, og ordningene for internasjonalisering bør utvikles.
Fakultetet anbefales å gjøre noe for det skal bli mer kontakt med de norske og utenlandske utvekslingsstudentene, for eksempel ved å ha blandende seminarer. Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgfagene.	De anbefales også å gjøre noe for å bedre kontakten mellom de utenlandske utvekslingsstudentene og de norske studentene, for eksempel ved å ha blandende seminarer. Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgfagene.	De anbefales også å gjøre noe for å bedre kontakten mellom de utenlandske utvekslingsstudentene og de norske studentene, for eksempel ved å ha blandende seminarer. Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgemnene.

Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.	Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.	Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.
Målbeskrivelse Målbeskrivelsen kunne med fordel vært klarere på hvilket konkrete kunnskaper og ferdigheter man som ferdigutdannet jurist skal ha.	**Målbeskrivelse** Målbeskrivelsen kunne vært klarere på hvilke juristroller man utdanner til, og om målet er å utdanne jurister bare for et norsk eller også for et internasjonalt arbeidsmarked	**Målbeskrivelse** Målbeskrivelsen kunne vært klarere på hvilke juristroller man utdanner til, og om målet er å utdanne jurister for en norsk eller internasjonalt arbeidsmarked.
Pensum og undervisning Komiteen mener fakultetet bør få et bedre system for kvalitetssikring av pensum, slik at man har sikkerhet for at også litteratur av forfattere utenfor fakultetet blir vurdert. Fakultetet burde dessuten arbeide for en mer åpen diskusjon om undervisningen. Det er lite heldig at det ikke er tradisjon for slike diskusjoner på fakultetet.	**Pensum og undervisning** Komiteen anbefaler at de eksterne timelærerne får tilbud om kurs i pedagogikk, og at de får mer veiledning i forbindelse med den casebaserte kursundervisningen.	**(Pensum – ikke omtalt)** **Undervisning og veiledning** Komiteen anbefaler at studiets kvalitetssystem vurderes, blant annet med å innføre en sterkere harmonisering av hva referansegruppene blir spurt om. Representativiteten til representantene for gruppene til referansegruppene bør sikres på en bedre møte, for eksempel ved å enten å bare utpeke en student og en vararepresentant til å være en representant, eller å innføre klarere rutiner for valg av

		representanter, eventuelt kombinert med en plikt for representanten å avholde diskusjoner med gruppen sin før han eller hun rapporterer i referansegruppen. De studenttillitsvalgte kan tildeles en rolle i dette arbeidet.
(ikke omtalt)	**(ikke omtalt)**	**Masteroppgaven** Komiteen mener at masteroppgavens lengde er for kort. De skal representere 30 studiepoeng, og et semesters arbeid. Oppgavens lengde bør blir mer i samsvar med nivået ellers, i hvert fall på samme nivå som de andre juridiske fakultetene i Norge.
Veiledning Veiledningen av masteroppgavene kunne bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område, kunne ha felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning. Komiteen vil også anbefale at fakultetet begrenser bruken av eksterne veiledere uten vitenskapelig kompetanse på masteroppgavene. De eksterne veilederne bør også bli bedre fulgt opp av fakultet. Planene om et sentralisert veilederkurs, og utarbeiding av normer for veiledning er positive tiltak	**Veiledning** Veiledningen av masteroppgavene bør kunne bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område har felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning.	**(ikke egen overskrift)** Veiledningen av masteroppgavene skulle bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område kunne ha felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning. Komiteen vil også anbefale at fakultetet begrenser bruken av eksterne veiledere uten vitenskapelig kompetanse på masteroppgaven. (avsnittet er flyttet ned)

for å bedre dette.		
Sensurordningen Når det gjelder sensur på masteroppgavene, mener komiteen at det bør overveies å utarbeide retningslinjer som reduserer faren for at sensoren som har vært veileder på masteroppgaven, overkjører den andre sensoren.	**(ikke omtalt)**	**(ikke omtalt)**
Praksis Det anbefales at det lages retningslinjer for praksisordningen. Dette for å klargjøre overfor praksisveiledere hva som forventes av praksisperioden, og for at fakultetet kan få bedre styring med denne.	**(ikke omtalt)**	**(ikke omtalt)**
Ressurser Det juridiske fakultetet kommer uheldig ut når det gjelder ressurstildeling når man ser på forholdet mellom antall lærere og studenter. Universitetet bør overveie en mer fordelaktig ressurstildeling til Det juridiske fakultet innad som er mer i tråd med Kunnskapsdepartementets sin fordelingsnøkkel. Når det gjelder tiltak innad på fakultetet i forhold til ressursproblemene, er det kanskje et mulig tiltak å kutte ned på antall valgemner. Det er flere valgemner som har lav oppslutning blant studentene.	**(ikke omtalt)**	**Ressurser** Reformen har økt presset på ressursene. Man arbeider nære grensen for tilgjengelige ressurser og er tvunget til å anvende betydelige mengder studentinnsats i undervisningen. Gjennom en større tilføring av ressurser til fakultetet, kunne kvaliteten på undervisningen blitt enda bedre.
PhD-studiet		

OSLO	TROMSØ	BERGEN
Fagmiljø Arbeids- og ansvarsfordelingen mellom eksterne veiledere og interne biveiledere bør følges opp.	**Fagmiljø** Komiteen anser fagmiljøet for å være relativt smalt, og det mangler ansatte på visse sentrale rettsområder der man har ph.d.-studenter. En utstrakt bruk av eksterne veiledere minsker imidlertid dette problemet. Men det anbefales likevel at fakultetet følger opp rekrutteringsplanen.	**Fagmiljø**
Når det gjelder integrering av stipendiatene i fagmiljøet, er det komiteens anbefaling at fakultetet påser at alle er med i en forskergruppe eller tilsvarende miljøer. Eksterne ph.d.- studenter bør også inkluderes i dette. Dette er en meget viktig del av forskeropplæringen.		Når det gjelder integrering av studentene i fagmiljøet, er det komiteens anbefaling at fakultetet påser at alle er med i en forskergruppe eller tilsvarende miljøer. Eksterne ph.d.-studenter bør også inkluderes i dette. (ansnittet flyttet fram)
IKT-tjenester Det anbefales at det arbeides videre med en koordinert og felles nettside med en samlet oversikt over det aktuelle utdanningstilbudet, da dette var et ønske fra studentene.	**(ikke omtalt)**	**(ikke omtalt)**
(ikke omtalt)	**(ikke omtalt)**	**Målbeskrivelse** Planens målbeskrivelse kunne ha vært tydeligere. Noe generelt mål spesifikt for den rettsvitenskapelig forskerutdanningen angis ikke.

(ikke omtalt)	**Opptakskrav** Selv om det kan være en risiko for kvaliteten på søkerne når antallet søkere til stipendiatstillinger er lite, har komiteen ikke funnet noe som tyder på kvalitetsbrister foreløpig. Fakultetet bør allikevel ved fortsatt rekruttering følge nøye med på at kravene til søkerne ikke svekkes, og utvikle rutiner for å sikre dette.	**Opptakskrav** Opptakskravene er på riktig nivå. Få søkere til ph.d.-studiet innebærer imidlertid en innebygd risiko når det gjelder kvaliteten. Fakultetet børe være bevisst på dette, og tilpasse utlysnings- og opptaksprosedyrene for å sikre tilgangen til gode ph.d.-studenter.
(ikke omtalt)	**(ikke omtalt)**	**Undervisningen** Blant studentene ble det uttalt ønsker om noe mer valgfrihet og essayets emne burde være mer knytter opp til de ulike avhandlingene. Komiteen mener fakultet bør vurdere om man ikke burde legge opp muligheter for å fordype seg i flere alternativer enn de forholdsvis få rettsteorier som inngår i pensum.
(ikke omtalt)	**(ikke omtalt)**	**Framdrift** Komiteen mener at fakultetet bør være mer oppmerksom på behov for at noen kan trenge ekstra tid, særlig etter at de har vært fraværende, for eksempel på grunn av fødselspermisjon.
(ikke omtalt)	**Internasjonalt samarbeid og nettverk** Fakultetet burde generelt sett satse enda mer på utviklingen av det internasjonale samarbeidet..	**Internasjonalt samarbeid og nettverk** Fakultetet burde vurdere å ta sterkere initiativ til utenlandsopphold, og mer organisert oppfordre studentene til å utnytte de muligheter som tilbys.
Kvalitetssikring	**(ikke omtalt)**	**Kvalitetssikring**

Komiteen mener at tanken om å innføre en midtveisevaluering er verdt å følge opp.		Medarbeidersamtaler er viktige. Det anbefales at fakultet får en mer formell ordning på dette, med klare rutiner. Komiteen anbefaler videre at fakultetsledelsen lager rutiner eller retningslinjer for hvordan konflikter mellom veileder og student løses.

Vedlegg 2, 20.10.09

Utdanningsavdelingen

	Dato
2006/852-RAST	28.01.2009

NOKUT-akkrediteringen av masterstudiet og PhD-studiet ved Det juridiske fakultet

I. INNLEDNING

Vi viser til brev fra Utdanningsavdelingen av 22.04.2008 hvor følgende framgikk:

"Den sakkyndige komiteen gir i sin vurdering også forslag [til] forbedringer i forbindelse med slike godkjenningssaker, og universitetet har, som en oppfølgingsprosedyre, valg å gi en tilbakemelding til NOKUT omtrent ett år etter godkjenning. Utdanningsavdelingen vil derfor ta kontakt med fakultetet i januar 2009 for å få informasjon om fakultetets både planlagte og allerede gjennomførte oppfølgingstiltak med bakgrunn i sakkyndige komité sine forslag til forbedringer.

Tilbakemeldingen til NOKUT vil sendes fra universitetsdirektøren"

Fakultetet mottok medio desember 2008 en telefonisk påminning fra Utdanningsavdelingen. Vi har i ettertid fått avklart at denne henvendelsen var den kontakt det var annonsert at Utdanningsavdelingen ville ta i januar.

Vi legger til grunn at det fakultetet konkret er invitert til å gi tilbakemelding om er NOKUT-komiteens uttalelse kapittel G: "Anbefalinger for videre utvikling", og vil i det følgende kommentere de ulike punkt som ble påpekt der.

II. MASTERSTUDIET

Fagmiljøet

NOKUT-komiteen uttalte om dette:
"Bemanningssituasjonen er sårbar med for få ansatte, noe som blant annet kan påvirke muligheten til forskning. Rekrutteringsplanen bør jobbes videre med. Komiteen anbefaler også at omregningsmodellen blir vurdert i forhold til om den viser riktig bilde av den reelle arbeidsfordelingen.

Det er i stor grad viderekommende studenter som underviser på de første årene. Undervisningen kunne vært bedret ved at man ansatte kvalifiserte lærere til denne undervisningen. Men selv om dette ikke skulle være mulig å gjennomføre, vil ikke komiteen anbefale å kutte ut studentundervisningen.

Fakultetets kommentar:
Fakultetet har fokus på rekruttering. Av faktaskjemaet som ble innhentet som ledd i arbeidet

med NOKUT-rapporten framgikk det at fakultetet hadde 23.5 fast tilsatte med førstestillingskompetanse. Tilsvarende tall i dag er 30.5 fast tilsatte – noe som utgjør en økning på 7 personer. Denne økningen fordeler seg på 6 førsteamanuenser (fra 7.5 til 13.5 og 1 professor (fra 16 til 17). Den lave økningen i antall professorer skyldes at 3 sluttet i samme periode. Til sammenligning sluttet bare en førsteamanuensis. Men mens antall fast tilsatte med førstestilling har økt med 7 tilsatte har antall midlertidig tilsatte i universitetslektor og førsteamanuensisstilling blitt redusert med 8 (fra 15 til 7). Dette er i samsvar med følgende styrevedtak: *"Antall midlertidige universitetslektorer i rekrutteringsstilling reduseres i takt med oppbyggingen av førsteamanuensisstillinger"*. Samtidig vedtok fakultetet å avvikle ordningen med å engasjere i midlertidige stillinger som førsteamanuensis for en kortere periode. Det har således ikke skjedd noen økning av staben, men en har hatt en endring i sammensetning ved at en har fått flere fast tilsatte med førstestillingskompetanse. Dette representerer klart en styrking av den faglige kompetansen. Det kan også nevnes at tre ansatte har søkt professorat og er under bedømmelse for dette. Dersom disse blir kjent kompetent, vil antallet professorer komme opp i 20.

Fakultetsstyret har vedtatt en opptrappingsplan for tallet på ansatte**:**

"*Fakultetet vil som normalordning lyse ut førsteamanuensisstillinger to ganger i året. Antall stillinger fastsettes av styret i forbindelse med behandlingen av årsplan og budsjett hvert år. Særskilt faglig innretning på stillingene forelegges fakultetsstyret."*

Rekrutteringsgrunnlaget er vesentlig styrket gjennom økt doktorgradsproduksjon. Mulighetene for å øke staben etter hvert som det utdannes nye kvalifiserte søkere vil være avhengig av fakultetets budsjettsituasjon. Fakultetsledelsen har derfor konsentrert innsatsen om arbeidet med ressurssituasjonen, både gjennom deltaking i krafttaket for juridisk forskning, i dialog med Universitetet sentralt og med de andre juridiske fakultetene gjennom Det nasjonale fakultetsmøtet for juridiske fag. En utredning av fakultetets ressursbehov har blitt prioritert foran arbeidet med en nærmere utredning av oppfølgningen av NOKUT-komiteens innstilling.

Forutsatt at fakultetet får tilstrekkelig ressurser, vil en fremover kunne rekruttere ansatte med PhD-grad i et omfang som ikke var mulig tidligere. Fakultetets målsetting er å kunne bygge opp bemanningen til et høyere nivå enn det som er minstekravet for akkredittering.

Fakultetet har utviklet bruk av viderekomne studenter som ledere av arbeidsgrupper, også ved opplæring av de studentene som brukes til dette. På et nordisk pedagogisk seminar som fakultetet arrangerte høsten 2008, vakte fakultetets erfaringer med studentledete grupper oppsikt, og flere institusjoner gav uttrykk for at de ville forsøke dette. Fakultetet mener at studentgruppelederne tilfører studentene noe som det er vanskelig å oppnå på annen måte, men det er viktig å definere hvilken rolle de skal ha og gi opplæring og veiledning underveis. Det er viktig at studentlederne ikke skal være lærere og at en har tilstrekkelig lærerdekning til at gruppelederne kan holde seg til sin rolle som er å lede gruppene og støtte studentene i studiearbeidet.

Studiets struktur

Fra NOKUT-rapporten
"Komiteen mener fakultetet bør vurdere å gå over til en 3+2 Bologna-struktur for studiene, hvor basiskunnskapene i de vesentlige emnene gis i et bachelorgradsstudium, og mastergradsstudiet primært blir en fordypning. I tråd med Bologna-modellen bør dessuten

studiets valgdel være større enn den i dag. Dette ville være positivt i forhold til fordypning, progresjon og internasjonalisering."

Fakultetets kommentar:
Fakultetsstyret har vedtatt å nedsette en komite for å vurdere blant annet spørsmålet om innføring av en 3 + 2 ordning. Arbeidet har ikke kommet i gang fordi en har prioritert arbeidet med ressursgrunnlaget. En har også gjennom dekanmøter hatt en dialog med de to andre fakultetene om dette og har blitt enige om at spørsmålet om innføring av 3 + 2 ordning bør vurderes i samråd med de andre fakultetene nasjonalt. Komiteen som skal vurdere dette vil avgi i hvert fall en foreløpig innstilling om spørsmålet i løpet av vårsemesteret 2009. Innføring av en 3 + 2 ordning etter den mal som NOKUT-komiteen skisserer, vil kreve en betydelig styrket undervisningsinnsats på masterdelen og større grad av valgfrihet og spesialisering, som vil kreve mer ressurser. Fakultetet har derfor som sagt valgt å prioritere arbeidet med ressurssituasjonen, fordi dette også vil være en forutsetning for gjennomføring av Bologna-modellen på en god nok måte.

Internasjonalisering

Fra NOKUT-rapporten:
"Etter komiteens syn bør det internasjonale fokuset på studiet bli betydelig sterkere, og ordningene for internasjonalisering bør utvikles.

Det anbefales også å gjøre noe for å bedre kontakten mellom de utenlandske utvekslingsstudentene og de norske studentene, for eksempel ved å ha blandede seminarer.

Videre ville det vært positivt dersom deler av pensum var utenlandsk, og i større grad hadde et internasjonalt perspektiv. Det bør også settes inn tiltak for at flere av de norske studentene skal delta i de engelskspråklige valgemnene. Dette kunne bedret både studentenes evner til å bruke internasjonale rettskilder og deres språkkunnskaper. Studentenes ferdigheter etter utdannelsen ville også bli mer i samsvar med kravene som stilles til jurister i dagens arbeidsmarked. Komiteen mener dette er mulig å gjennomføre uten at det går på bekostning av kunnskapene om norsk rett.

Fakultetets kommentar:
Fakultetet mener at en i lang tid har lagt vekt på internasjonalisering, og mener kommentaren til dels tyder på at fakultetet ikke har fått tilstrekkelig godt frem hva som var gjort med internasjonaliseringsarbeidet på evalueringstidspunktet.

En har likevel fortsatt internasjonaliseringsarbeidet. Fakultetet har i dag samarbeidsavtaler med 94 utenlandske juridiske fakultet som er en økning på 21 fra sommeren 2006. I tillegg kommer UiBs bilaterale avtaler hvor fakultetets studenter kan søke dersom universitetet har et juridisk fakultet eller relevante studier ved andre fakultet. Antallet studenter som reiser ut på utveksling har gått ytterligere opp etter evalueringen. Av et årskull på rundt 320 på 5. studieår, reiser over 100 studenter til utlandet for å ta minst ett semesters studier. Dette er prosentvis høyere enn for noe annet fakultet ved Universitetet i Bergen, og over de målsettinger universitetet har fastsatt. Også på forskningsfronten har det skjedd en klar styrking av internasjonaliseringsarbeidet.

Fakultetet har også styrket det engelskspråklige studietilbudet ved eget fakultet. Dette har både ført til flere innreisende studenter og til at flere av fakultetets egne studenter tar

engelskspråklige kurs ved eget fakultet. Dette fører til bedre kontakt mellom norske og utenlandske studenter, slik komiteen etterlyser. Av fakultetets 45 spesialeemner er nå 19 engelskspråklige. For egne studenter som ikke tar utenlandsopphold er dette en måte å bli eksponert for undervisning og faglitteratur på engelsk, som utenlandsk kildemateriale. Etter hvert som tilbudet av engelskspråklige studietilbud blir bedre utbygd, vil fakultetet vurdere å innføre et krav om at studenter som ikke tar utenlandsopphold, skal ha minst 10 sp der undervisning og litteratur er engelskspråklig.

Fakultetet har i samarbeid med studentorganisasjonene arbeidet med å bedre kontakten mellom norske og utenlandske studenter og tilbakemeldingen tyder på at dette har ført til en bedring av denne kontakten. Fakultetet ser likevel på dette som et område som vil kreve oppfølgning.

I den mer omfattende gjennomgangen av studieordningen som det er gjort rede for ovenfor, vil en også gjennomgå innholdet i de obligatoriske fagene med sikte på å gjøre disse mer internasjonale. En vil likevel peke på at internasjonalt rettskildemateriale allerede utgjør en stor del av fag som ”Norske og internasjonale rettslige institusjoner” som er et stort fag på 2. studieår, Menneskerettigheter som i hovedsak dreier seg om Europeiske menneskerettigheter og i fag som strafferett og prosess, der internasjonale menneskerettigheter spiller en stor rolle. EU-rett og også menneskerettigheter kommer også mer og mer inn i andre fag.

Målbeskrivelse

Fra NOKUT-rapporten:
”Målbeskrivelsen kunne vært klarere på hvilke juristroller man utdanner til, og om målet er å utdanne jurister for en norsk eller internasjonalt arbeidsmarked.”

Fakultetets kommentarer:
Fakultetet har tatt dette til etterretning og vil utarbeide en målbeskrivelse der det kommer bedre frem, at en gjennom studiet tar sikte på utdanne kandidater for et internasjonalt, så vel som et nasjonalt marked. Vi har likevel sett det slik at det ikke er tilstrekkelig å utforme en ny tekst. En må samtidig gjennomgå studieordningen for å sikre at det er samsvar mellom målsetting og realitet på dette punktet. Dette vil derfor bli et tema for komiteen som vil arbeide med gjennomgang av studieordningen i løpet av vårsemesteret 2009

Undervisning og veiledning

Fra NOKUT-rapporten:
Komiteen anbefaler at studiets kvalitetssystem vurderes, blant annet med å innføre en sterkere harmonisering av hva referansegruppene blir spurt om. Representativiteten til representantene for gruppene til referansegruppene bør sikres på en bedre måte, for eksempel ved å enten å bare utpeke en student og en vararepresentant til å være en representant, eller å innføre klarere rutiner for valg av representanter, eventuelt kombinert med en plikt for representanten å avholde diskusjoner med gruppen sin før han eller hun rapporterer i referansegruppen. De studenttillitsvalgte kan tildeles en rolle i dette arbeidet.

Fakultetets kommentar**:**
Fakultetet bruker ordningen med referansegrupper som evalueringsmåte for alle kurs fra 1. til 3.studieår. I tillegg er det gjennomført en rekke spørreundersøkelser på 1. og 2. studieår. Fra og med høstsemesteret 2008 er det gjennomført bruk av skriftlig evaluering av alle

spesialemner også de som undervises på engelsk. Denne ordning fortsetter nå i vårsemesteret 2009. Fakultet vil i februar/mars 2009 gjennomføre en større miljøundersøkelse omfattende 1. – 4. studieår.
Fakultetet lar den enkelte arbeidsgruppe selv velge den studenten som skal representere dem gjennom hele studieåret i alle referansegruppemøtene knyttet til kursene det året.
For alle referansegruppemøter benyttes samme mal som utgangspunkt for møtet omfattende diskusjoner om; kursets struktur og læringsutbytte, arbeidsgruppeoppgavene, gruppeledernes rolle (1. og 2.studieår), kommentering og tilbakemelding på skriftlige oppgaver, obligatorisk oppgave med tilbakemelding, storgruppesamlingene, forelesningene og litteraturen. Det skrives referat fra hvert møte. Referatet legges ut på studentportalen på det enkelte kurs slik at alle studenter innen kurset kan lese referatet. Referatene brukes også av de kursansvarlige i skrivingen av kursrapporten.
Erfaringene viser at studentrepresentantene kommer til møtene med momenter som har vært drøftet i den enkelte gruppen. Bruken av inntil to referansegruppesamlinger pr kurs ivaretar både formativ og summativ evaluering av kursoppleggene. Samlingene åpner for dialog mellom studentrepresentantene og den kursansvarlige.

Masteroppgaven

Fra NOKUT-rapporten:
”Komiteen mener at masteroppgavens lengde er for kort. De skal representere 30 studiepoeng, og et semesters arbeid. Oppgavens lengde bør blir mer i samsvar med nivået ellers, i hvert fall på samme nivå som de andre juridiske fakultetene i Norge. Veiledningen av masteroppgavene skulle bli vesentlig mer effektiv ved en koordinering, slik at studenter som arbeider innenfor samme område kunne ha felles metodeseminarer og lignende gruppeveiledning. Komiteen vil også anbefale at fakultetet begrenser bruken av eksterne veiledere uten vitenskapelig kompetanse på masteroppgaven”.

Fakultetets kommentar:
Innføring av obligatorisk masteroppgave var et stort løft for fakultetet. En innførte ordbegrensningen både for å unngå at studenter skriver svært omfattende oppgaver og bruker mer tid enn nødvendig, og for at studentene skal lære seg å skrive poengtert. Fakultetet har til nå ikke hatt tilstrekkelig ressurser til å kunne utvide veiledningstiden pr. student ut over 10 t, – noe fakultetet anser som et absolutt minimum. En må også bruke eksterne veiledere, men prøver å begrense dette mest mulig og i så stor grad som mulig bruke veiledere med skriveerfaring. En har foreløpig beholdt en ordgrense på 12000 ord, men innført 15000 ord som en absolutt grense. Dette betyr i praksis en oppmykning av ordgrensen. Spørsmålet om ordgrensen for masteroppgaven vil bli vurdert av den komiteen som er nedsatt. Fakultetet slutter seg til det som skrives om gevinsten med fellestiltak, og vil se nærmere på dette. Men med den begrensede individuelle veiledning vi i dag av ressursmessige grunner gir våre studenter, er vårt foreløpige standpunkt at fellestiltak må komme i tillegg. Derfor må fellestiltak likevel føre til ytterligere ressursbruk som fakultetet i dagens situasjon ikke finner å kunne avsette.

III. PH.D-STUDIET

Målbeskrivelse

Fra NOKUT-rapporten:
”Planens målbeskrivelse kunne ha vært tydeligere. Noe generelt mål spesifikt for den rettsvitenskapelig forskerutdanningen angis ikke”

Fakultetets kommentar:
Målsetningen for forskerutdanningen ved UiB generelt fremgår av PhD-reglementet § 1: *"Forskerutdanningen skal kvalifisere for forskningsvirksomhet og for annet arbeid i samfunnet hvor det stilles store krav til vitenskapelig innsikt. Utdanningen omfatter et selvstendig forskningsarbeid som skal dokumenteres med en vitenskapelig avhandling av internasjonal standard på høyt faglig nivå. I tillegg skal doktorgradskandidaten gjennomføre en videregående opplæring i faglig kontekst, metode og teori som gir faglig dybde og bredde i eget fag, samtidig som faget settes inn i en større ramme. I løpet av forskerutdanningsperioden skal kandidaten også få trening i formidling av faglig arbeid overfor fagfeller, studenter og allmennheten."*

Fakultetet kan ikke se at det er behov for eller ønskelig å ha en særskilt målbeskrivelse for den forskerutdanning fakultetet tilbyr. Den generelle målsetningen med forskerutdanningen ved UiB er etter utvalgets oppfatning klart adekvat også for forskerutdanningen ved dette fakultet. Universitetet i Bergen har en PhD-grad og ikke fagspesifikke grader. Rettsvitenskapen spenner også over et vidt felt og det kunne være vanskelig og uheldig å beskrive mål for forskerutdanningen som ikke vil passe for alle som får sin forskerutdanning ved Det juridiske fakultet. Fakultetet kan ikke se at PhD-reglementet gir hjemmel for å vedta målsetninger for forskerutdanningen som fraviker PhD-reglementet.

Opptakskrav

Fra NOKUT-rapporten:
"Opptakskravene er på riktig nivå. Få søkere til ph.d.- studiet innebærer imidlertid en innebygd risiko når det gjelder kvaliteten. Fakultetet børe være bevisst på dette, og tilpasse utlysnings- og opptaksprosedyrene for å sikre tilgangen til gode ph.d.-studenter."

Fakultetets kommentar:
Opptakskravene følger av PhD-reglementet § 2 og de krav som i samsvar med dette stilles i fakultetets stillingsutlysninger og fakultetets praksis i saker om opptak. Fakultetet er på det rene med at få søkere til PhD-studiet innebærer større risiko for opptak av ukvalifiserte søkere enn om det er mange søkere. På den andre siden kan noe av grunnen itl lav søkning være at det er kjent at fakultetet praktiserer strenge opptakskrav til sin Phd-utdanning. Både opptakskravene og fakultetets saksbehandling (med sakkyndig innstilling av stipendiatsøkere og individuell sakkyndig vurdering fra sentral fagperson av søknader om opptak som ikke er betinget av tilsetting) må anses egnet til å sikre kvaliteten på dem som tas opp på PhD-studiet. Fakultetet kan ikke se at det er grunn til å foreta seg noe særskilt i anledning denne anbefalingen, ut over å videreføre dagens praksis. Det skal også bemerkes at søkningen til PhD-programmet har styrket seg slik at en i de siste søknadsrundene har hatt en god del flere søknader enn stillinger.

Undervisningen

Fra NOKUT-rapporten:
"Blant studentene ble det uttalt ønsker om noe mer valgfrihet og essayets emne burde være mer knyttet opp til de ulike avhandlingene. Komiteen mener fakultet bør vurdere om man ikke burde legge opp muligheter for å fordype seg i flere alternativer enn de forholdsvis få rettsteorier som inngår i pensum."

Fakultetets kommentar:
Denne anbefalingen knytter seg til opplegget av forskerutdanningsmodulen ”Rettsteori og metodelære”. Reglementet for denne modulen er fastsatt av fakultetet som utfyllende regel til PhD-reglementet § 4.2, hvor fakultetet er gitt kompetanse til å fastsette opplæringsdelen av fakultetets forskerutdanning. Fakultetet stiller spørsmål ved komiteens grunnlag for å gi anbefalinger om forholdet mellom obligatoriske og valgfrie tekster når det faglige opplegget i seg selv anses å holde godt mål. Fakultetet kan ikke se at valgfrihet i seg selv innebærer en kvalitetsforbedring av forskerutdanningen. Fakultetet går imidlertid ikke nærmere inn på dette, idet opplegget av modulen ”Rettsteori og metodelære” er blitt justert både våren 2008 og for våren 2009, blant annet med sikte på å dekke det som måtte være av behov for valgfrihet mht. tekster. Fakultetet kan ikke se at det er grunn til å foreta ytterligere oppfølgning av denne anbefalingen.

Framdrift

Fra NOKUT-rapporten:
”Komiteen mener at fakultetet bør være mer oppmerksom på behov for at noen kan trenge ekstra tid, særlig etter at de har vært fraværende, for eksempel på grunn av fødselspermisjon.”

Fakultetets kommentar:
Utvalget viser til Handlingsplan for bedre kjønnsbalanse ved Det juridiske fakultet 2008-2009 pkt. 5: ”Stipendiatperioden forlenges med en måned ved minst seks måneders avviklet fødselspermisjon.” I alle fall da planen ble vedtatt var dette så vidt vites en særordning for Det juridiske fakultet (i forhold til andre miljøer ved UiB). Fakultetet er ellers innstilt på å være imøtekommende så langt som forsvarlig og mulig hensett til praksis ellers ved UiB og fakultetets økonomiske situasjon, overfor stipendiater som måtte ha fått fremdriftsproblemer som følge av langvarig fravær etter sykdom og andre uforskyldte forhold. En kan likevel ikke sette seg ut over de retningslinjer som gjelder ved Universitetet i Bergen.

Fagmiljø

Fra NOKUT-rapporten:
”Når det gjelder integrering av studentene i fagmiljøet, er det komiteens anbefaling at fakultetet påser at alle er med i en forskergruppe eller tilsvarende miljøer. Eksterne ph.d.-studenter bør også inkluderes i dette.

Fakultetets kommentar:
Denne anbefalingen vil bli fulgt opp ved at den inngår i begrunnelsen for den forestående réorganiseringen av forskergruppene, hvor ett av siktemålene vil være at fakultetets forskergrupper skal omfatte alle aktuelle rettsvitenskapelige fagområder. Det er for øvrig ikke noe til hinder for at eksterne PhD-studenter (dvs. PhD-studenter som ikke er ansatt ved fakultetet) allerede i dag kan knytte seg til forskergrupper.

Internasjonalt samarbeid og nettverk

Fra NOKUT-rapporten:
”Fakultetet burde vurdere å ta sterkere initiativ til utenlandsopphold, og mer organisert oppfordre studentene til å utnytte de muligheter som tilbys.”

Fakultetets kommentar:
De fleste PhD-studentene har kortere eller lengre utenlandsopphold under arbeidet med avhandlingen. Fakultetet har et omfattende internasjonalt nettverk og har arbeidet aktivt for å få alle til å ta utenlandsopphold. Det er likevel en del PhD-studenter som på grunn av familiesitusjon eller andre grunner, ikke har ønsket å ha noe lengre utenlandsopphold. Selv om det kan være usikkert hva som ligger i at fakultetet "mer organisert" skal oppfordre studentene om å "utnytte de muligheter som tilbys", legger fakultetet til grunn at denne anbefalingen følges og vil bli fulgt opp på tilfredsstillende måte. Det kan ellers bemerkes at fakultetet fra og med 2009 deltar i nordisk samarbeid om PhD-utdanning med fakultetene i Uppsala, København, Aarhus og Aalborg gjennom konferanser om henholdsvis rettsteori og formuerett.

Kvalitetssikring

Fra NOKUT-rapporten:
"*Medarbeidersamtaler er viktige. Det anbefales at fakultet får en mer formell ordning på dette, med klare rutiner. Komiteen anbefaler videre at fakultetsledelsen lager rutiner eller retningslinjer for hvordan konflikter mellom veileder og student løses.*"

Fakultetets kommentar:
Fakultetet har fra og med 2008 innført en ordning med årlige oppfølgningssamtaler med stipendiatene i etterkant av fremdriftsrapporteringen.

Konflikter mellom veileder og student løses etter PhD-reglementet § 4.5 og 4.6. Vi kan ikke se at fakultetet har hjemmel for å fastsette utfyllende regler eller regler som fraviker PhD-reglementet på dette punkt.

IV. Avsluttende kommentarer
Fakultetet mener ut fra det ovenstående at fakultetet så langt mulig har rettet seg etter de anbefalinger NOKUT-komiteen kom med. Det gjenstår likevel en oppbygging av staben av faste lærere i samsvar med NOKUTS anbefaling. Fakultetet har her som nevnt foretatt en vurdering av hvilke ressurser som trengs for å kunne bygge ut fakultetet. I tillegg gjenstår en mer omfattende vurdering av spørsmålet om innføring av bachelorgrad og mastergrad (3 + 2). Dette arbeidet vil bli startet opp umiddelbart og sluttført i løpet av 2009. Her vil en holde kontakt med de andre norske juridiske fakultetene. I denne sammenheng vil også målbeskrivelsen for masterstudiet bli vurdert på ny.

Med hilsen

Ernst Nordtveit
dekanus

Eivind Buanes
fakultetsdirektør